

XX-OJI JAUNŲJŲ MOKSLININKŲ
PSICHOLOGŲ KONFERENCIJA

BENDRYSTĖS VEDINI

2023 M. BALANDŽIO 28 D.

**PRANEŠIMŲ SANTRAUKŲ
LEIDINYS**

VILNIAUS
UNIVERSITETO
LEIDYKLA

KONFERENCIJOS ORGANIZACINIS KOMITETAS

Pirmininkė:

Augustė Nomeikaitė

Nariai:

Agnietė Kairytė

Dovilė Mikučionytė

Rita Žiauberytė-Jakštienė

Studentai:

Ieva Bartašiūtė

Paulius Miškinis

Rūta Macijauskaitė

LiPSA nariai:

Rasa Jokubauskaitė

Evelina Laurynaitė

Silvija Žukaitė

KONFERENCIJOS MOKSLO KOMITETAS

Pirmininkė:

prof. habil. dr. Danutė Gailienė

Nariai:

prof. dr. Evaldas Kazlauskas

doc. dr. Sigita Girdzijauskienė

dr. Dovilė Barysė

dr. Lina Gervinskaitė-Paulaitienė

KONFERENCIJOS RĖMĖJAI

KONFERENCIJOS ORGANIZATORIAI

INFORMACINIS RĖMĖJAS

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

<https://doi.org/10.15388/JMPK23>

ISBN 978-609-07-0845-3

ŽODINIAI PRANEŠIMAI

INTERNETINĖS INTERVENCIJOS „FOREST“ VEIKSMINGUMAS IR DALYVIŲ ĮSITRAUKIMAS

Milda Baronaitė

Vilniaus universitetas

Įvadas. Medicinos darbuotojai savo darbe nuolat susiduria su stresą keliančiomis situacijomis, tačiau retai kreipiasi psichologinės pagalbos. Pati medicinos darbuotojų darbo specifiška susijusi su dažnomis stresinėmis situacijomis, tad svarbu ieškoti veiksmingų būdų streso įveikai gerinti. Internetinės intervencijos gali būti naudinga pagalba medicinos darbuotojams, tačiau jų veiksmingumas bei dalyvių įsitraukimas mažai tyrinėti.

Tikslas. Tyrimu siekta iširti internetinės psichosocialinės intervencijos „Forest“ veiksmingumą medicinos slaugytojų imtyje, susitelkiant į atsigavimą nuo streso bei dalyvių aktyvumą.

Tyrimo metodika. Į analizę įtraukti 28 dalyvių duomenys. Dalyvių amžius svyruoja nuo 27 iki 63 metų ($M = 41,68$; $SD = 11,51$), iš jų 26 moterys (93%) ir 2 vyrai (7%). Pagal programos metaduomenis, dalyviai per 6 savaites prie programos prisijungė nuo 2 iki 40 kartų ($M = 11,5$; $SD = 8,2$). Atsigavimui nuo streso vertinti naudotas Atsigavimo patirčių klausimynas (Sonnentag & Fritz, 2007). Dalyvių taip pat klausta apie tai, kiek laiko per savaitę jie skyrė programai.

Rezultatai. Tyrime nustatyta, kad intervencija buvo veiksminga atsigavimo nuo streso įgūdžiams: po intervencijos stipriai pagerėjo psichologinis atsitraukimas ($d = 0,85$ [0,41; 1,28]), vidutiniškai pagerėjo atsipalaidavimas ($d = 0,51$ [0,12; 0,91]), silpnai pagerėjo meistriškumo patyrimas ($d = 0,45$ [0,06; 0,84]). Kontrolės jausmo pokytis nebuvo reikšmingas. Kuo daugiau laiko dalyviai nurodė skyrę intervencijai, tuo didesnis buvo atsigavimo nuo streso pokytis ($r_s = 0,52$; $p = 0,005$). Atskirose subskalėse psichologinio atsitraukimo ($r_s = 0,41$; $p = 0,033$) ir atsipalaidavimo ($r_s = 0,47$; $p = 0,014$) įgūdžiai augo kartu su intervencijai skiriamu laiku.

Išvados. Tyrimas parodė, kad internetinė intervencija „Forest“ gali veiksmingai gerinti medicinos darbuotojų atsigavimo nuo streso įgūdžius. Kuo aktyviau dalyviai naudojo programą, tuo didesnę pokytį patyrė.

Darbo vadovas: Prof. dr. Evaldas Kazlauskas

Darbo konsultantė: Dokt. Austėja Dumarkaitė

Raktiniai žodžiai: Internetinė intervencija; atsigavimas nuo streso; medicinos darbuotojai.

KOMPLEKSINIO POTRAUMINIO STRESO, RIBINIO ASMENYBĖS SUTRIKIMO SIMPTOMŲ IR SAVIŽUDYBĖS RIZIKOS SAŠAJOS

Simona Burlėgaitė ir Odeta Geleželytė

Vilniaus universitetas

Potrauminio streso sutrikimas laikomas vienu iš reikšmingų savižudybės rizikos veiksnių (Fox et al., 2021). Tokie mokslinių tyrimų rezultatai skatina atkreipti dėmesį į mažiau tyrinėtą naujai

į TLK-11 įtrauktą kompleksinį potrauminį streso sutrikimą (KPTSS) bei jo sąsajas su suicidiškumu. Svarstant klausimus dėl KPTSS ir ribinio asmenybės sutrikimo (rAS) simptomų persidengimo, manoma, jog savižudybės rizika gali būti svarbiu diferencinės diagnostikos veiksniu (Hyland et al., 2019), tačiau tokių tyrimų dar labai trūksta. Pranešime bus pristatyti tyrimo, kuriuo buvo siekiama išanalizuoti sąsajas tarp KPTSS, rAS simptomų bei savižudybės rizikos, rezultatai.

Tyrime dalyvavo 105 suaugusieji, iš jų 78,1% moterys (amžius: $M (SD) = 33,05 (10,40)$), gyvenime patyrę bent vieną trauminį įvykį. KPTSS simptomų rizikai įvertinti naudotas Tarptautinis traumos klausimynas (ITQ; Cloitre et al., 2018), rAS simptomų rizikai matuoti pasitelkta Ribinio tipo skalė (BPS; Oltmanns & Widiger, 2019), o savižudybės rizikai – Suicidinio elgesio klausimynas-Revizuotas (SBQ-R; Osman et al., 2001).

KPTSS rizikos paplitimas imtyje buvo 41%. Rezultatai atskleidė, kad savižudybės rizikos pasiskirstymas statistiškai reikšmingi skyrėsi tarp potrauminio streso sutrikimų riziką turinčių ir neturinčių tyrimo dalyvių grupių (KPTSS rizikos grupė – 53,6 %, PTSS rizikos grupė – 10,1%, neturinčių KPTSS/PTSS rizikos – 36,2%; $\chi^2 (2, N = 105) = 13,38, p = 0,001$). Logistinė regresinė analizė parodė, kad kontroliuojant tyrimo dalyvių amžių, savižudybės riziką prognozavo rAS simptomai – tarpasmeninio funkcionavimo sutrikimai ($OR = 1,42, p = 0,026$) ir neadaptyvios emocijų reguliacijos strategijos ($OR = 1,44, p = 0,025$). Į modelį įtraukti atskiri KPTSS simptomai neatsiskleidė kaip reikšmingi savižudybės rizikos prognostiniai veiksniai.

Šio tyrimo rezultatai parodė reikšmingą sąsają tarp rAS simptomų ir savižudybės rizikos. Vis dėlto, svarbu atkreipti dėmesį, kad daugiau nei pusė tyrimo dalyvių, esančių KPTSS rizikos grupėje, pateko ir į savižudybės rizikos grupę. Taigi svarbu tęsti panašius tyrimus didesnėse imtyse, kuriose pasiskirstymas tarp lyčių būtų tolygesnis. Taip pat ateityje būtų svarbu tyrimuose naudoti diagnostinius interviu, kurie leistų tiksliau įvertinti patiriamus simptomus.

Raktiniai žodžiai: kompleksinis potrauminis stresas, ribinis asmenybės sutrikimas, savižudybės rizika.

PSICHOLOGINIS ATSPARUMAS IR JO VEIKSNIAI REPREZENTACINĖJE LIETUVOS SUAUGUSIŲJŲ IMTYJE

Joana Butėnaitė-Switkiewicz

Mykolo Romerio universitetas

Per pastaruosius du dešimtmečius atsparumo tema tapo vis aktualesnė šiuolaikinei visuomenei ir senėjimui. Psichologinio atsparumas yra asmens gebėjimas teigiamai prisitaikyti prie iššūkių gyvenime. Dauguma atsparumo tyrimų yra skirti tirti rizikos grupes (vaikus, paauglius ar asmenis iš sudėtingos socialinės aplinkos), o bendrosios populiacijos suaugusiųjų žmonių tyrimai yra gana reti. Asmenų atsparumas susijęs su geresniu funkcionavimu, psichine sveikata bei ilgesne gyvenimo trukme. Tai gali reikšti, kad gyvenimo eigoje asmenys gali įgyti atsparumo, o mokymasis stiprinti savo atsparumą prisideda prie geresnės sveikatos ir gerovės. Todėl svarbu ištirti suaugusiųjų psichologinį atsparumą šalyse, patyrusias didelę transformaciją (tokiose kaip Lietuva), kur vyresnio amžiaus žmonės patyrė įvairių politinių ir socialinių pokyčių bei jų pragyvenimo ir pasitenkinimo savo gyvenimu lygis yra žemesnis už Europos vidurkį. Tai padės suprasti suaugusiųjų psichologinio atsparumo raišką ir jo veiksnius ir nustatyti sritis bei asmenis, kuriems reikia skirti daugiau dėmesio, taip skatinant atsparumui